

לקוטים וספורים נפלאים

פרשת נשא

"יאר ה' פניו אליך" (ו, כה)

הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, מגדולי הפוסקים בדור האחרון ומנהיג היהדות החרדית באמריקה, הגיע לפגישה עם גביר בקומה רביעית בבנין משרדים ללא מעלית.

הוא היה אז בגיל למעלה משמונים וחמש, ובקושי רב טיפס את המדרגות ברגל.

כשהסתיימה הפגישה הוא ירד למטה לאיטו ועמד להיכנס לרכב שלקח אותו. לפתע נעמד במקומו כנזכר בדבר מה, ובלי לומר מילה נוספת סב על עקבותיו וצעד לעבר הבנין.

שני תלמידים שליוו אותו הזדרזו לשאול: "האם הרב שכח משהו?"

"כן" - השיב להם - "אני צריך לעלות".

"שהרב לא יטרח" - נזעקו שניהם - "אנחנו נעלה!"

אך רבי משה נענה בשלילה: "זה עסק שלי!..." והחל לטפס למעלה.

מה גורם לאדם בן שמונים וחמש לטפס ארבע קומות ברגל, לאחר שרק הרגע ירד? מה גורם לו לסרב לעזרה ולהתאמץ בעצמו?

התלמידים עלו איתו, ראוהו מתנשם ומתנשף במאמץ, ונח בין קומה לקומה. כשהגיע לקומה רביעית, נכנס למשרדו של הגביר, הלה קם ממקומו מופתע, האם התחדש משהו מאז השיחה ביניהם?

"והתוודו את חטאתם אשר עשו" (ה, ז)

איש פשוט אחד שגר בירושלים היה סובל לפני פטירתו

ייסורים רבים ולא יכול היה למות, כשבאו אליו אנשים לבקרו, לא ביקש מהם דבר, כי אם שיתפללו את ה' שייקח את נשמתו ולא יסבול ייסורים נוראים כאלה, והיה גוסס ומתעורר לתחייה, ושוב גוסס, וחוזר חלילה.

בין המבקרים אותו היה אדם אחד שביקש ממנו שיספר לו את כל פרק חייו ומה שעבר עליו מימי נעוריו ועד עתה.

התחיל לספר ובתוך הדברים סיפר שהיה בליז'ענסק, כשרק הזכיר את השם ליז'ענסק עלתה מחשבה בלב האיש המבקר ושאל אותו, אם היה על קברו של הרה"ק רבי אלימלך מליז'ענסק זיע"א.

החולה השיב בתמיהה, וכי אפשר להיות בליז'ענסק ולא להשתטח על קברו של אותו צדיק.

אם כן אמר האיש, מובן הדבר, רבי אלימלך כתב בצוואתו, שכל מי שיפקוד את קברו מובטח לו שלא ימות בלא תשובה, ובכן זו העצה היעוצה לך, תאמר וידוי ותעשה תשובה. עשה החולה כן ומיד נפטר.

"וַיִּתֵּן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ"

אותו מארע נשגב בהר סיני, היה בעצם מעמד שבו העניק לנו ה' את האור האלוקי - לתוך החיים הגשמיים.

התורה הקדושה אותה קבלנו באותו יום, היא הגלוי האלוקי בעולם.

אבל חשוב להבחין שהקדוש ברוך הוא העניק לנו שתי תורות: תורה שבכתב - ותורה שבעל פה.

התורה שבכתב - היא גלוי כללי, לכל העולם ביחד.

התורה שבעל פה - זה הגלוי האלוקי בתוך החיים של כל אחד.

למשל: מצות 'לא תגנב' היא מצוה כללית, ששייכת לכל יהודי, אבל השאלה האם מתר לי להרחיב את המרפסת על חשבון השכן שלי - היא כבר שאלה פרטית שנוגעת לחיים היחודיים שלי, ותלויה בנתונים המיוחדים שיש במקרה שלי.

התשובה שאקבל מהרב - היא הגלוי האלוקי המיוחד, שלא יכול היה להתגלות בשום מקרה אחר, רק אצלי... בתורה שבכתב אנחנו לא יכולים לחדש שום דבר, פסוקי התורה לא יכולים להתרחב מעבר למה שקבלנו מסיני, אבל התורה שבעל פה? כלנו עדים לספרי החדושים שלא מפסיקים לצאת ממכבש הדפוס, בכל שנה אלפי ספרים - והכל הכל הם תורה אלוקית!

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש רוזנבוים זצוק"ל

כ"ו בניסן תשע"ז

רבי משה פנה ואמר: "שכחתי להודות לך על כוס התה לאחר שהתייעץ עם תלמיד חכם, והוברר לו כי מותר שהכנת לי, באתי לומר יישר כח! התה היה מצוין!"

התלמידים נאלמו דום. כששככה מעט תדהמתם שאלו: "כבוד הרב, האם לא יכולת לשלוח אותנו לומר תודה?" "יכולתי" - השיב להם בפשטות - "אבל מי שתה את התה, אני או אתם? אני שתיתי, ולכן אני הוא שצריך להודות!"...

יש מי שרכבו נועד לתנועה, ויש מי שהרכב שבידו הוא שליחות של חסד.

כזה הוא האיש שסיפר את סיפורו האישי - יהודי ירא שמים, בעל לב רחב, אשר הרכב שברשותו משרת מטרה אחת בלבד: עשיית חסד עם בריותיו של מקום.

אין הוא נוסע ברכבו לצרכיו האישיים, לא לקניות, לא לסידורים, לא לבילויים. הרכב מיועד כל כולו להסעת חולים, לנסיעה בין בתי חולים, לעידוד נזקקים ולשמח לבבות שבורים. מעיר לעיר הוא נוסע, מבלי לבקש תמורה - זולת הזכות לעשות טוב.

בני ביתו כבר התרגלו: הרכב אינו מיועד למשפחה. רק פעמיים בשנה - בימי חול המועד

- מתהפכות היוצרות. אז, ורק אז, נמסר הרכב לרשותם, והוא מוציא את משפחתו לטיולים כדי לשמח אותם. "הם יודעים שזו התקופה היחידה שבה הרכב לרשותם," כך סיפר "וזהו שמחה שלהם ושלי גם יחד."

אלא שדווקא ביום הראשון של חול המועד פסח אירעה תקלה. הרכב הפסיק לפעול. הילדים התאכזבו מאוד, וגם ליבו של האב כאב.

האב שאל את עצמו: "ריבונו של עולם, למה עכשיו? למה לא חיכית עוד יום?"

וכאן, מתחדדת שאלה ידועה: האם חדושי תורה שאדם מחדש היום, בשנת תשפ"ה - הם תורת השם?

האם, למשל, חדושי המהרש"א, הם הלכה למשה מסיני - או חדוש ששייך למהרש"א?

ברור, הרי, שפשאנו מתעמקים בדברי המהרש"א - זה נחשב כלמוד תורת השם לכל דבר. אבל למה? זה הרי חדוש שהתחדש רק לפני ארבע מאות שנה! מה זה קשור לאותו מעמד הר סיני?!

השאלה הזו מגלה לנו תובנה חשובה, שנוגעת גם לכל מה שאנחנו עוברים בחיים...

איך המהרש"א, לצורך הדגמה, חדש את חדושו? הוא יושב ולמד, בהבנה ו'גישמאק', הכל היה ברור לו, אבל לפתע - הוא הגיע למבוי סתום.

פתאום, ההבנה שלו הגיעה לסיומה, משהו לא הסתדר לו.

באותם רגעים, כשמתעוררת קשיה או חסר הבנה, האדם מנסה בתחילה לגייס את כל אוצרות הידע שלו, את כל התובנות הלמודיות שהוא אסף במשך השנים - כדי לנסות ולהסביר את פונת התורה.

לפעמים זה מצליח, והאדם ממשיך ללמד, מאשר ומרצה, אבל לפעמים שום דבר ממה שיש לי, שום השג שפבר רשום על שמי, שום הבנה, לא מצליחה להוציא אותי מהסבך...

באותם רגעים, יש לאדם בחירה: הוא יכול להמשיך להתעקש על ההבנות הישנות שלו, על הצורה שבה הוא למד את הגמרא עד עכשו, ולהשאיר עם הקשיה הזו עד הסוף - ובצדק...

אבל הוא יכול גם לבחור לשחרר את התפיסות הישנות! הוא יכול להבין שכל מה שהיה עד עכשו, כנראה כבר לא נכון לעכשו, להפיר בעבדה שהוא נמצא במבוי סתום - ואז, אז הקדוש ברוך הוא מאיר לו תובנה חדשה ממקום בלתי צפוי...

לתקן את הרכב בימי חול המועד במקרה זה, הודיע לילדיו: "התפללו, בעזרת השם הרכב יתוקן במהרה, ונוכל עוד לצאת יחד לטייל."

הבדיקה העלתה שהגיר התקלקל. במוסך המקומי נקבו במחיר גבוה - שמונה עשר אלף שקלים עבור החלפת הגיר. סכום כבד. חבר שמבין בעניינים אלו הציע לו להעביר את הרכב למוסך מורשה בירושלים, שם ייתכן שיוזל המחיר וגם תינתן אחריות לתיקון.

הוא נענה לעצת החבר ושלח את הרכב לירושלים.

כעבור יומיים התקשרו מן המוסך ובישרו: "הרכב מוכן."

הוא עלה לירושלים בלב דרוך, כשבכיסו כרטיס אשראי ובמגירה תוכנית גיבוי - חבר מוכן לסייע במקרה הצורך. בלב אמר תפילה חרישית שלא יידרש לכך.

ניגש לעמדת התשלום וביקש חשבונית. למול עיניו הופיעה שורת הסכום: אפס שקלים.

הוא הביט בפקיד בתמיהה וביקש לדעת מהו הסכום לתשלום. הפקיד השיב בשלווה: "אין חיוב. לאחרונה

התקבלו בחברה העולמית תלונות רבות על תקלות בגירים, והוחלט כי כל רכב שמספר הקילומטרים שלו קטן ממאה וחמישים אלף - יזכה בהחלפה ללא תשלום." השמחה הייתה עצומה. מתנה מהשמים - חסד גמור. חיסכון של אלפי שקלים, מבלי שתכנן או ביקש.

אבל ההשגחה לא תמה כאן.

הוא התיישב ברכב בהתרגשות, הניע - והביט במד האוץ, המונה הציג: מאה ארבעים ותשעה אלף ושש מאות שבעים קילומטרים.

לעי"נ האשה החשובה

מרת מרים יוכבד ב"ר צבי ליבוביץ ע"ה

כ"א מר חשון תשפ"א

כלומר, שלוש מאות ושלשים קילומטרים בלבד לפני במאומה, דומה כי הכל על מכוננו. תום ההטבה.

טיול אחד עם הילדים – והיה מפספס את כל ההטבה הגדולה. והוא עוד שאל את עצמו: "ריבוננו של עולם, למה עכשיו? למה לא חיכית עוד יום?"

אבל התשובה כבר הייתה בליבו: אילו התקלה הייתה מתרחשת לאחר חול המועד – היה מפסיד את ההטבה היקרה הזו ובוכה על סכום עתק. אך הקב"ה, ברחמיו המרובים, הקדים תרופה למכה. דווקא כשחשב שהחג התקלקל – התברר שדווקא כך שמר עליו בורא עולם, והשיב לו כפליים: גם מתנה כספית, וגם אמונה מחוזקת.

"ואיש את קדשיו לו יהיו" (ה, י)

פעם כשההגה"ק החפץ חיים זיע"א בסלוני, בא אליו יהודי נגיד מפורסם בשם ר' יוסף פישר, הוא ביקש שיעיין בצוואתו שערך זה מכבר ויביע עליה את הסכמתו.

בצוואתו חילק ר' יוסף את כספו בסך ארבעים אלף רובל לארבעה חלקים. עשרת אלפי רובל לכל אחד משלושת בניו ועשרת אלפים רובל לאשתו.

כספים אחרים ומטלטלים חילק לקרובים.

את כל הספרים שבספרייתו העשירה הוריש לשיבות. עיין החפץ חיים בצוואה והחזירה לנגיד באומרו, אדרבה ר' יוסף, עבור בעצמך על הדברים שכתבת ומצא את משגיך.

ציית ר' יוסף ובדק, אולם לא מצא כל משגה.

פנה אל החפץ חיים ואמר סבורני רבי שלא שגיתי

הדבֿר הַזֶּה – זֶהוּ 'חֲדוּש'!

למי החֲדוּש הַזֶּה שִׁינָּה? לַיהוּדִי – או לַרְבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם? וְדַאי שֶׁלְרְבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲבָל הַיהוּדִי, בְּזִכּוֹת הַבְּטוּל שֶׁהוּא נָתַן לְכָל מָה שֶׁהָיָה לוֹ עַד עַכְשָׁיו – פָּתַח אֶת הָאֲפָשָׁרוֹת לְבוֹאוֹ שֶׁל הַגְּלוּי הָאֱלֹקִי הַחֲדָשׁ...

וְאִיךָ זֶה קָשׁוֹר לַמַּעֲבָרִים שֶׁלָּנוּ?

הַתּוֹרָה שֶׁבַעַל פֶּה הִיא לֹא רַק גְּלוּיִים הַלְכָּתִיִּים, הִיא בְּעֶקֶר גְּלוּי אֱלֹקִי בְּתוֹךְ כָּל אֶחָד!

כָּל אָדָם יֵרֵד לְעוֹלָם הַזֶּה, כְּדִי לְהַבִּיא אֶת הַחֶלֶק הָאִישִׁי שֶׁלוֹ בְּגִלּוּי הַתּוֹרָה שֶׁבַעַל פֶּה! לְגַלּוֹת אֶת הַרִיבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם בְּתוֹךְ הַחַיִּים הַמִּיֻּחָדִים שֶׁלוֹ, עִם הַנְּתוּנִים, הַמְּרַכְּבוּיּוֹת, הַקְּשִׁיִּים, הַמְּדוּת וְהַרְגָּשׁוֹת שֶׁלוֹ!

וְאִיךָ מְגַלִּים אֶת זֶה? אִיךָ אֲנִי מְבִיא אֶת הַבּוֹרָא אֶל תּוֹךְ הַחַיִּים שְׁלִי? בְּשִׁגְרָה, הֲרִי, אֵינִי לָנוּ כְּמַעֲט קָשֶׁר עִם הַבּוֹרָא, כְּשֶׁהַחַיִּים זֹרָמִים עַל מִי מְנוּחֹת, כְּשֶׁהַכֹּל מוֹבָן, אֲנַחְנוּ אוֹלֵי זֻכְרִים אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְיוֹדְעִים לְהַצְהִיר שֶׁ'הַכֹּל בְּסִיעָתָא דְשִׁמְעָא' – אֲבָל בִּירְכָתִי הַלֵּב אֲנַחְנוּ דִּי נְהַנִּים לִיחַס אֶת הַהֲצִלָּחוֹת

לַחֲכָמָה שֶׁלָּנוּ, לַכְּשָׁרוֹן, לִיְכוּלוֹת הַמְּדַהִימוֹת. אֲנַחְנוּ עֲדִין שׁוֹלְטִים עַל הַמַּעֲבָ...

אֲבָל כְּשֶׁהָאָדָם נִקְלַע לְמַבּוּי סְתוּם, כְּשֶׁהוּא לֹא מִבִּין לָמָּה זֶה קוֹרֶה לוֹ וְאִיךָ יוֹצֵאִים מִזֶּה, שָׁם נִפְתַּחַת בְּפָנֵינוּ הַבְּחִירָה: הָאָדָם יִכּוֹל לְהַמְשִׁיךְ לְהַתְעַקֵּשׁ, וּלְנִסּוֹת לַפְתֹּר אֶת הַדְּבָרִים בְּכוּחוֹת עֲצָמוֹ, הוּא יִכּוֹל לְנִסּוֹת לְשַׁמֵּר עַל הַכְּבוֹד הָאִישִׁי שֶׁלוֹ, עַל הַחֲכָמָה שֶׁלוֹ, עַל הַצֶּדֶק שֶׁלוֹ – וּלְהִשָּׁאֵר תְּקוּעָה... בְּדֶרֶךְ כָּלֵל, לֹא רַק שֶׁהִישׁוּעָה לֹא מְגִיעָה אֵלָיו בְּצוּרָה כְּזוֹ, אֲלֹא הוּא גַם מִרְחִיב אֶת מַעְגַּל הַהֶרֶס לְכָל מִי שֶׁבִּסְבִּיבּוֹ... כְּשֶׁהוּא נִקְלַע לְמַעֲבִים לֹא מוֹבָנִים, לְרַגְעִים שֶׁקְּשָׁה לוֹ לְהַכִּיל, הוּא יִנְסֶה לְהַאֲשִׁים אֶת כָּל מִי שֶׁבִּסְבִּיבּוֹ, הוּא יִכְעַס, הוּא יִהַפֵּךְ לְעוֹקְצָנִי, הָעֶקֶר לֹא לְהַבִּיט לְמִצִּיאוֹת בְּעֵינָיו וּלְהוֹדוֹת: אֲנִי תְּקוּעַ, אֲנִי לֹא יִכּוֹל! זֶה אֲפָשָׁרוֹת אַחַת.

אמר לו החפץ חיים, ראשית תמה אני עליך ר' יוסף, שהקצבת את כל הכסף למשפחה ואת כל הספרים לשיבות, מן הראוי היה לנהוג קצת אחרת להקציב חלק מהכסף לשיבות ומקצת מן הספרים לבנים, הרי אין מחסור לבני השיבות בספרים, כשם שהם חסרים כסף לכלכלתם, ושנית רואה אני כי בצוואתך עברת על המקרא "ומבשרך אל תתעלם". אמנם בשרך פירושו הקרובים, אך הקרוב ביותר אל אדם הריהו הוא גופו, "אדם קרוב אצל עצמו", מדוע אפוא הנך מסיח דעתך מעצמך? וכי לך לעצמך אין מגיע כלום? אתה שיותר מכל אדם אחר עמלת על רכושך, הרי אף את עצמך צריך היית להחשיב לפחות כבן. לו יהי בעיניך כי ארבעה בנים לך, בחר אף לך חלק אחד וחלקו לשנים, מחצית לתורה ומחצית לחסד, לעניים, חולים ונצרכים, החלק המוקצב לתורה אוצר בקרבה מצוה רבת

צדדים, שהרי כלול בכך גם חסד, בהושטת עזרה לתלמידי חכמים עניים לכלכלה להלכשה וכו', ונוסף על כך לאפשר בידם לעסוק בתורה. הנגיד הסכים לכך מיד והבטיח לשנות את הצוואה ולחלק את רכושו לחמישה חלקים במקום לארבעה. ברם החפץ חיים הוסיף לדבר אליו: עצתי לך, ר' יוסף, אף זו, שאת חלקך בן שמונת אלפי הרובל, תעביר עוד בחיך למוסדות המתאימים ולא תמתין עד לאחר מאה ועשרים שיהיה צורך לתובעו מבניך, הרי ידוע לנו שעל פי רוב נלחמים הבנים נגד צוואה מעין זו, הם מעמידים

לע"נ האשה החשובה

מרת צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר שיחי

יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

עורך דין מוכשר, שבהשתדלותו לפסול את הצוואה לראות את פני הגאון רבי מיכל יהודה לפקוביץ זצ"ל ולהתברך מפיו.

למזלו פגש אותו ברחוב בדרכו לביתו כשהוא נסמך על מלווהו ועקב חולשתו אחרי ניתוח קל שעבר, הוא התקרב ואמר שלום.

והנה כמענה לברכה השיגרתית, החל רבי מיכל יהודה להרעף עליו שפע ברכות חמות ולהתעניין בשלומם בחמימות יתירה, כאילו מכירו זה עידן ועידנים.

האיש היה בטוח כי רבי מיכל יהודה החליף בינו לבין אחיו שהיה תלמידו של רבי מיכל יהודה, אלא שחש אי-נעימות להעמידו על טעותו.

בעודו עומד שם, ניגש אדם נוסף לרבי מיכל יהודה ואף הוא זכה לברכות ולהתענינות חמה באופן חריג.

בטוח היה כי יהודי זה הוא קרובו של הרב, אך התברר שבקושי מכירו.

והנה הוא מבחין שגם לאנשים אחרים מתייחס רבי מיכל יהודה באותה קבלת פנים נלהבת וכו'.

מרב תדהמתו שאל את מלווהו של רבי מיכל יהודה לפרש היחס המיוחד והחריג הזה לאנשים שאינו מכירם.

תשובתו היתה פשוטה: "לפני יומיים עבר הרב ניתוח קל בעיניו וכתוצאה מכך ראייתו מטושטשת קמעה. כשיצא לרחוב הביע את חששו שמא לא יזהה את האנשים הקרובים אליו ולא יתייחס אליהם כראוי ועלולים להפגע, על כן החליט לקבל כל אדם שיפנה אליו באותה חמימות כאילו הוא הקרוב אליו ביותר ובלבד שלא יפגע אי מי ממיועדיו.

(מתוך מאמר)

הדרך השניה להתמודד במצבים כאלה, זה לשחרר את כל מה שידעתי, את כל מה שהיה לי עד היום, את כל התפיסות, את כל האחידות, להבין שאני לא מסגל! כשהאדם מוכן לעמד ב'תהו ובהו' האישי הזה, בחלל הזה - הוא מאפשר לגלוי האלוקי לפרץ בתוכו!

ואז, כשהישועה נפתחת ממקור לא צפוי, או כשהוא מגלה שעדיף לו לסמך על הבורא ולבטל את תכניותיו בפני רצון השם - הוא מגלה את ה'תורה שבכל פה' האישית שלו!

בכל פעם שאנחנו נקלעים לחסר אונים, לחסר הבנה, לחסר שליטה - זו בעצם הזדמנות לגלות אור אלוקי חדש שלא היה עד היום! כי אף אחד, מעולם, לא היה צריך לגלות את הבורא בסוג הנסיון שלך, באותם הנתונים כמו שלך!

יש רק אחד, שכבר גלה את כל החדושים שעתידיים להתחדש בעולם: משה רבנו. הגמרא אומרת שהוא ידע את 'כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש'. כי התהומות שנפתחו אצל משה רבנו - היו כמו כל התהומות של כל עם ישראל בכל הדורות! משה רבנו היה 'זה לעצמת זה' של בלעם. כל המדות הרעות היו פתוחות אצלו, כל הנסיונות, כל המעברים!

אבל משה רבנו לא התעקש לשמר על מעטה השלמות שלו. אדרבה, הוא גלה שהוא לא יכול להחזיק מעמד לבד בשום חלק בחיים! כל פסה קטנה של אחידה הוא שחרר, הוא הבין שהוא חייב את הריבונו של עולם שיחזיק אותו - בכל פרט ובכל רגע בחיים! הוא הרי היה 'ענו מכל האדם אשר על פני האדמה'! ולכן, דווקא הוא גלה את כל מה שתלמיד עתיד לחדש...

משה רבנו כלל בתוכו את כל נשמות ישראל, אבל אנחנו, מאתנו, נדרש לפחות לגלות את הבורא באותם מקומות בהם אנחנו תקועים! לשחרר את האחידות, להשקיט את הרצון לשלט - לפחות בנקודות בהם הריבונו של עולם מדבר אתנו!

(נקודות של אור - ספינקא)

ממציא הוא הוכחות כוזבות לבית המשפט, שלפיהן לא היה האב בדעה צלילה בעת ערכו את הצוואה או אפילו 'משוגע', ולפיכך הצוואה אינה ברית קיום.

שווה אפוא בנפשו, כאשר יקראו בעולם האמת את צוואתך בצירוף עדותו הכוזבת של עורך הדין, ימצא כי לא אתה ר' יוסף פישר הפיקח, בר הדעת, הנך בעל הצוואה, אלא יוסף ה'משוגע'.

שונים יהיו פני הדברים לו תמסור את נדבתך למוסדות הקדושים במו ידיך.

ר' יוסף אל תסמוך על שום אדם.

החפץ חיים היה מבאר תמיד את הפסוק "איש את קדשיו לו יהיו" מה שמקדיש האדם לדברים שבקדושה רק זה בלבד נשאר לו רק ואת זה בלבד לוקח הוא עצמו.

"ואמרה האשה אמן" (ה, כב)

רגיל היה מרן הרב עובדיה יוסף זיע"א לומר, שיש שלוש מצוות שהאישה חייבת בהם (אע"פ שכל מצוות שהזמן גרמא נשים פטורות) מטעם שאף הן היו באותו נס, והם: מצות ארבע כוסות בפסח, מצות מקרא מגילה בפורים, ומצות נרות חנוכה.

וזהו שנרמז בפסוק: "ואמרה האישה אמן אמן", אמן - ראשי תיבות: ארבע כוסות, מקרא מגילה, נרות חנוכה.

"כה תברכו את בני ישראל" (ו, כג)

בן חו"ל ביקר בארץ ישראל והגיע במיוחד לבני ברק

א גוט שבת